

Recenzje naukowe
Wniosek o imię i nazwisko
Prodziekan
Wydział Lekarskiego
ds. Nauki
prof. dr hab. Małgorzata Pawłowska

UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
w POZNANIU

ZAKŁAD IMMUNOBIOLOGII

dr hab. n o zdr. Jakub Żurawski

CBM

ul. Rokietnicka 8

60-806 Poznań

tel.: 61 854 7653

e-mail: zurawski@ump.edu.pl

Poznań, dnia 21 września 2023 r.

Recenzja

rozprawy doktorskiej lek. Jędrzeja Borowczaka.

Tytuł pracy: „Kinaza CDK9 jako nowy cel terapeutyczny oraz czynnik prognostyczny w nowotworach złośliwych”.

Promotor: dr hab. n. med. Łukasz Szyłberg, prof. UMK.

W odpowiedzi na prośbę Pani dr hab. prof. UMK Katarzyny Sierakowskiej, Przewodniczącej Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy, zapoznałem się z manuskryptem rozprawy doktorskiej autorstwa lek. Jędrzeja Borowczaka, pt.: „Kinaza CDK9 jako nowy cel terapeutyczny oraz czynnik prognostyczny w nowotworach złośliwych”. Przedstawione do recenzji osiągnięcie jest podstawą do wnioskowania o stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne i obejmuje cztery publikacje o łącznej wartości Impact Factor - 17,081 i punktacji MNiSW – 350.

Rak pęcherza moczowego jest dziewiątym co do częstości występowania nowotworem złośliwym na świecie. Najczęściej diagnozowanym podtypem histologicznym jest rak uroterialny, który stanowi prawie 90% przypadków. Ponad połowa chorych jest diagnozowana we wczesnym stadium choroby i skutecznie leczona chirurgicznie. W związku z tym 5-letni wskaźnik przeżycia wynosi ponad 77%. Niestety wskaźnik ten drastycznie spada osiągając około 5% w sytuacji gdy rozpoznanie obejmuje również przerzuty do innych narządów.

Niedawno zostały zatwierdzone dwa schematy leczenia raka pęcherza moczowego. Należą do nich inhibitory immunologicznych punktów kontrolnych i inhibitory kinazy tyrozynowej receptora czynnika wzrostu fibroblastów. Niestety odnotowuje się częstą

chemiooporność. W związku z tym uzasadnione są kolejne badania mające na celu poszukiwanie nowych markerów prognostycznych, które będą mogły być wykorzystane we wczesnej diagnostyce nowotworów dróg moczowych.

W przedstawionej do recenzji pracy doktorskiej, znalazły się dwa artykuły badawcze. Grupa badana składała się z wycinków tkankowych raka pęcherza moczowego pochodzących od 67/72 chorych (w zależności od publikacji). Z kolei grupę kontrolną stanowiły wycinki tkankowe prawidłowej błony śluzowej pęcherza moczowego pochodzące od 32 osób. Materiał tkankowy zebrano w trakcie przezcewkowej resekcji guza pęcherza moczowego lub radykalnej cystektomii.

Badania wykonane przez Doktoranta zostały przeprowadzone zgodnie z Deklaracją Helsińską, a protokół badawczy został zatwierdzony przez Komisję Bioetyczną (KB881/2029).

Ocena osiągnięć naukowych Kandydata

Doktorant jest współautorem ośmiu artykułów naukowych, których sumaryczny Impact Factor wynosi 43,509, a punktacja MNiSW - 590. Na uwagę zasługuje fakt, iż w pięciu artykułach jest pierwszym autorem. W pozostałych jest drugim, trzecim i siódmym współautorem.

Uważam, że dorobek naukowy lek. Jędrzeja Borowczaka jest spójny tematycznie obejmujący zagadnienia związane z biologią i leczeniem nowotworów i pod względem formalnym wystarczający.

Ocena układu rozprawy doktorskiej (w tym informacje o poszczególnych częściach składowych)

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska napisana jest w języku polskim z zachowaniem typowego układu dla tego typu prac. Zawiera następujące rozdziały: wykaz publikacji stanowiących podstawę rozprawy doktorskiej, wprowadzenie, cel pracy z uzasadnieniem podjętej tematyki badawczej, publikacje, podsumowanie, wnioski, spis literatury, streszczenie w języku polskim i angielskim, oświadczenia współautorów, zgoda komisji bioetycznej na prowadzenie badań.

Doktorant umieścił na początku manuskryptu wykaz stosowanych w dysertacji skrótów. Ponadto praca zawiera trzy ryciny. Dwie z nich zostały umieszczone przez Autora w Rozdziale 2, a jedna w Podrozdziale 5.3.

Tekst manuskryptu został napisany zgodnie z regułami języka polskiego. Konstrukcje gramatyczne zdań są poprawne i jasne. Tekst został sformatowany w akapity, z zachowaniem

konsekwencji edytorskiej w zakresie wcięć i rozmieszczenia głównych partii treści. Odstępy międzywierszowe są stałe.

Ocena zastosowanego piśmiennictwa w ramach rozprawy doktorskiej

Rozdział „Literatura” zawiera 83 pozycje. Dobór ich uważam za poprawny. Autor w/w pozycje piśmiennicze cytował w Rozdziale 2- Wprowadzenie i w rozdziale 5- Podsumowanie.

Wskazania oraz ocena celu pracy kandydata

Autor w punktach przedstawił główne cele badań. Obejmują one ocenę wartości predykcyjnej CDK9 w przewidywaniu rokowania pacjentów z rakiem urotelialnym pęcherza moczowego. Poza tym ocenę korelacji między ekspresją CDK9 a występowaniem histopatologicznych cech złośliwości tego raka i ocenę korelacji pomiędzy ekspresją białek regulatorowych cyklu komórkowego i CDK9 oraz ich wpływu na rokowanie tych pacjentów. Analizę możliwości zastosowania inhibitorów CDK9 w terapii celowanej oraz zaproponowanie sposobu ich włączenia do obecnych schematów terapeutycznych. A także wskazanie, które grupy pacjentów mogą osiągnąć największe korzyści kliniczne w związku z hamowaniem aktywności CDK9.

Doktorant w rozdziale 3 dysertacji przedstawił następnie szczegółowe cele realizowane w czterech publikacjach, które stanowią podstawę rozprawy doktorskiej.

Cel i zadania badawcze zostały przedstawione w poprawny sposób.

Wskazania oraz ocena zastosowanych metod badawczych

Autor do realizacji wyznaczonych celów wykorzystał wyniki badań immunohistochemicznej ekspresji białka p53 i CDK9 zarówno w grupie badanej jak i kontrolnej. Ilościowa ocena reakcji immunohistochemicznych została przeprowadzona przy użyciu programu komputerowego ImageJ z wtyczką dedykowaną dla badań immunohistochemicznych.

Poza tym Doktorant przeprowadził analizę *in silico* przy użyciu danych zebranych z baz danych: The Human Pathology Atlas, cBioPortal, The Cancer Genome Atlas.

Wybrana grupa do analizy w The Cancer Genome Atlas składała się z 406 pacjentów ze zdiagnozowanym rakiem urotelialnym.

Uważam, że zastosowane metody badawcze są prawidłowo dobrane i wynikają z przyjętych przez Autora celów badania.

Ocena części rozprawy doktorskiej dotyczącej omówienia wyników badań

Rozdział „Podsumowanie” jest rzetelnie przygotowany przez Doktoranta. W tej części rozprawy doktorskiej Autor odnosi się do ponad pięćdziesięciu pozycji piśmienniczych. W bardzo precyzyjny i merytoryczny sposób dyskutuje z wynikami innych badaczy. Na uwagę zasługuje również fakt, że Autor mierzy się także z trudnościami wynikającymi z braku doniesień piśmienniczych dotyczących ekspresji CDK9 w raku pęcherza moczowego.

Ocena czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego

Dwa artykuły pogładowe włączone do cyklu publikacji osiągnięcia miały z jednej strony na celu usystematyzowanie wiadomości dotyczących zastosowania inhibitorów kinazy CDK9 w raku wątrobowokomórkowym („CDK9: Therapeutic perspective in HCC therapy”). Z drugiej strony Autorzy podjęli się próby analizy interakcji pomiędzy blokerami CDK9 a lekami stosowanymi obecnie w praktyce klinicznej, a także znalezieniu alternatywnego rozwiązania dla hamowania aktywności CDK9 („CDK9 inhibitors in multiple myeloma: a review of progress and perspectives”). Na podstawie tych doniesień o niejednoznacznej roli CDK9 w prognostyce rokowania w nowotworach złośliwych, Doktorant w swoich badaniach podjął próbę odpowiedzi na pytanie czy ekspresja CDK9 umożliwi ocenę rokowania pacjentów z rakiem uroterialnym pęcherza moczowego („The prognostic role of CDK9 in bladder cancer”). Kontynuując ocenę wartości prognostycznej CDK9 w raku uroterialnym pęcherza moczowego dokonał również oceny korelacji pomiędzy CDK9 a innymi białkami regulującymi cykl komórkowy. W drugim artykule oryginalnym Doktorant sprawdził na podstawie badań własnych jakie znaczenie prognostyczne może mieć ekspresja tkankowa CDK9 w odniesieniu do ekspresji i obecności mutacji białka p53 w raku pęcherza moczowego.

Na podstawie załączonych artykułów, w których Doktorant jest pierwszym autorem i rozdziału „Podsumowanie” odnoszącego się do uzyskanych wyników badań przeprowadzonych przez Doktoranta można stwierdzić, że rozprawa doktorska spełnia wymóg oryginalnego rozwiązania problemu naukowego.

Ocena czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

W mojej opinii Doktorant wykonał i zaprezentował wartościowe wyniki pracy badawczej. Przedstawione dane wskazują, że Doktorant zna proces badawczy. Poza tym potrafi zaplanować i wykonać badania mające na celu określenie wymaganych właściwości i efektów,

zinterpretować uzyskane dane doświadczalne i przygotować je do publikacji w recenzowanym czasopiśmie naukowym.

Ocena indywidualnego wkładu kandydata w powstanie pracy

We wszystkich czterech publikacjach stanowiących podstawę rozprawy doktorskiej lek. Jędrzej Borowczak wkład merytoryczny polegał na precyzyjnym zdefiniowaniu problemu badawczego, pojęć i wskaźników wykorzystanych do jego opisu oraz ustalenia metod, technik i narzędzi za pomocą których zostanie zrealizowane badanie. Brał także udział w przygotowaniu manuskryptów. W dwóch publikacjach przeprowadził analizę literatury, a także opracował ryciny i tabele. Z kolei w dwóch pozostałych przeprowadził analizę zebranych preparatów histopatologicznych i immunohistochemicznych, opracował wyniki badań i je zinterpretował, a także wykonał analizę *in silico*.

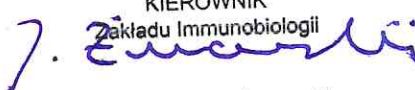
Niedokładne sformułowania

Nie wnoszę żadnych merytorycznych zastrzeżeń do recenzowanej rozprawy doktorskiej. Mam jedną sugestię, która w żaden sposób nie wpływa na ogólną ocenę, a dotyczy tytułu osiągnięcia naukowego. W mojej ocenie tytuł pracy jest sformułowany bardzo ogólnie i zbyt „optymistycznie”. Przeprowadzone przez Doktoranta badania dotyczą nowotworów złośliwych jedynie układu moczowego. Na obronę tak sformułowanego tytułu może jednak świadczyć uwzględnienie w cyklu dwóch artykułów poglądowych, które stanowią pewnego rodzaju wprowadzenie do zagadnienia dotyczącego zastosowania inhibitorów kinazy CDK9 w leczeniu raka wątrobokomórkowego, a także zachodzących interakcji pomiędzy blokerami CDK9 a lekami stosowanymi w leczeniu w szpiczaka mnogiego.

Wniosek końcowy

Rozprawę doktorską lek. Jędrzeja Borowczaka, składającą się z cyklu czterech artykułów i wprowadzenia, podsumowania i wniosków oceniam bardzo dobrze. Przeprowadzone badania uważam za uzasadnione, a zaprezentowane wyniki i wnioski za znaczące w kwestii poznawczej i aplikacyjnej. W związku z powyższym stwierdzam, że rozprawa doktorska lek. Jędrzeja Borowczaka pt. ” Kinaza CDK9 jako nowy cel terapeutyczny oraz czynnik prognostyczny w nowotworach złośliwych” spełnia wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Zwracam się więc do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy o dopuszczenie lek. Jędrzeja Borowczaka do

dalszych etapów postępowania doktorskiego i wnioskuję o wyróżnienie rozprawy przez Radę
Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy.

KIEROWNIK
Zakładu Immunobiologii

dr hab. Jakub Żurawski